

سنگال، بخشی از حق بیمه گروه‌های کم‌درآمد را یارانه می‌دهند.

**قاره آمریکا:** سیستم‌های ساده‌شده مالیاتی و تأمین اجتماعی در آرژانتین، برزیل و اروگوئه، دسترسی کارگران خوداشتغال به خدمات اجتماعی را آسان‌تر کرده است. یارانه‌های حق بیمه و همکاری با شرکای اجتماعی، حضور کارگران روستایی و خانگی را در بازار رسمی روشن می‌سازد.

**اروپا:** فرانسه، ایرلند و پرتغال دامنه مزایا را گسترش داده و فنلاند کفایت مزایا را ارتقا داده است. خدمات دیجیتال و دفاتر پیشخوان، ثبت‌نام و پرداخت حق بیمه را تسهیل کرده‌اند.

**آسیا و اقیانوسیه:** نوآوری‌های اداری، خدمات سیار، یکپارچه‌سازی داده‌ها با سیستم‌های مالیاتی و یارانه حق بیمه، پوشش کارگران خوداشتغال را تقویت کرده است.

همزمان، سازوکارهای قانونی برای حمایت از کارگران پلتفرمی نیز در حال شکل‌گیری است. در اروپا، آمریکا و آسیا، مزایای حوادث شغلی، مرخصی‌های پزشکی و بیمه بیکاری، حقوق بازنشستگی و امنیت مالی این گروه را تأمین می‌کنند.

#### پوشش همگانی سلامت

در سطح جهان، اصلاحات نظام‌های تأمین اجتماعی مسیر دستیابی به «سلامت برای همه» را هموار کرده است. از گسترش بیمه و نوآوری‌های دیجیتال تا حمایت‌های هدفمند از جمعیت‌های آسیب‌پذیر، اقدامات متنوعی در جریان است.

**آفریقا:** گذر از سیستم‌های پراکنده به مدل‌های یکپارچه، بیمه یارانه‌ای و برنامه‌های ملی بلندپروازانه، پوشش همگانی سلامت را تقویت کرده است.

**قاره آمریکا:** گسترش طرح‌های بیمه‌ای، مراقبت‌های اولیه، فناوری دیجیتال و سرمایه‌گذاری عمومی، دسترسی به سلامت را افزایش داده است.

**اروپا:** سرمایه‌گذاری در زیرساخت، فناوری و نوآوری دیجیتال، گسترش خدمات مراقبت بلندمدت و بهبود دسترسی دیجیتال، جمعیت‌های دشوارپوشش را هدف گرفته است.

**آسیا و اقیانوسیه:** اصلاحات قانونی، توافقنامه‌های دوجانبه و نوآوری‌های دیجیتال، دسترسی به سلامت را برای اتباع غیربهره‌وند و کارگران غیررسمی گسترش داده و کارایی نظام‌های پزشکی را ارتقا داده است.

#### گسترش پوشش برای جمعیت‌های سیار

کشورها برای افزایش دسترسی جمعیت‌های سیار به تأمین اجتماعی، سیستم‌های قانونی، سیاست‌گذاری و اداری خود را تطبیق داده‌اند. ابزارها شامل پوشش قانونی سلامت، بازنشستگی، مزایای سن کار، توافقنامه‌های بین‌المللی، خدمات متناسب و دیجیتال است.

**آفریقا:** دسترسی و قابلیت انتقال مزایای تأمین اجتماعی فرامرز در کیپ ورد، غنا و آفریقای جنوبی بهبود یافته است.

**قاره آمریکا:** چارچوب‌های منطقه‌ای، ساده‌سازی ثبت‌نام و خدمات متناسب، دسترسی مهاجران به خدمات را افزایش داده است.

**اروپا:** اقدامات متنوعی برای تسهیل حقوق مهاجران، ارائه خدمات فوری و انتقال مزایا انجام شده است.

**آسیا و اقیانوسیه:** اصلاحات قانونی، توافقنامه‌های دوجانبه و نوآوری‌های دیجیتال، دسترسی مهاجران به تأمین اجتماعی را افزایش داده و پوشش برابر را تضمین کرده است.

#### اصلاحات قانونی و بازنشستگی

گسترش پوشش بازنشستگی داوطلبانه و اجباری، تسهیل شرایط بازنشستگی و گسترش حمایت از کارگران پلتفرمی، سه محور اصلی اصلاحات قانونی هستند. این اقدامات شامل ارائه مزایای دوران بارداری، پوشش کارگران خانگی و مهاجر، انعطاف در دوره‌های خدمت و تعیین پایه حق بیمه و حمایت مالی برای پرداخت حق بیمه است.

این مجموعه اقدامات جهانی نشان می‌دهد که تأمین اجتماعی، دیگر محدود به گروه‌های سنتی نیست و تلاش‌ها برای ایجاد شبکه‌ای فراگیر، انعطاف‌پذیر و پاسخگو، همزمان با تغییرات سریع در بازار کار و جمعیت، به پیش می‌رود.



# تأمین اجتماعی برای همه کارگران جهان

مریم حسینی

روزنامه‌نگار

گزارش جهانی ایسا نشان می‌دهد از آفریقا تا آسیا، اروپا و قاره آمریکا، اصلاحات گسترده کارگران خوداشتغال، پلتفرمی و مهاجران را زیر چتر حمایتی فراگیر تأمین اجتماعی آورده است

می‌دهد دولت‌ها و نهاد‌های تأمین اجتماعی چگونه با اصلاحات قانونی، نوآوری‌های اجرایی و سیاست‌گذاری هوشمند، رؤیای «تأمین اجتماعی برای همه» را یک‌گام دیگر به واقعیت نزدیک می‌کنند.

#### میانی‌های گم‌شده زیر چتر بیمه

در بسیاری از کشورها، میلیون‌ها نفر در لبه نظام‌های تأمین اجتماعی زندگی می‌کنند؛ نه آنقدر آسیب‌پذیر که به شبکه کمک‌های اجتماعی متصل شوند و نه آنقدر رسمی که از مزایای بیمه‌ای بهره‌مند باشند. این گروه، که «میانی‌های گم‌شده» نامیده می‌شوند، محصول ترکیبی از اشتغال غیررسمی گسترده، نرخ‌های بالای بیکاری، مشاغل ناکامل، درآمدهای ناپایدار و بار سنگین مراقبت‌های بدون مزد است؛ واقعیتی که نشان می‌دهد دسترسی به امنیت اجتماعی هنوز برای بخش بزرگی از جمعیت، یک رویا است.

کشورها برای پر کردن این شکاف، به ترکیبی از ابزارهای سیاستی و اداری روی آورده‌اند؛ مدل‌های تأمین مالی دوگانه، هم از طریق حق بیمه و هم از طریق مالیات، در دستور کار گرفته شده است. برنامه‌های متنوع از گسترش حمایت‌های بیکاری تا ارتقای برنامه‌های حداقل درآمد، اعطای مزایای بازنشستگی، پشتیبانی از مراقبت کودکان و ارائه مشوق‌های مالیاتی، مسیر تحقق این هدف را هموار کرده‌اند. سیاست‌های فعال بازار کار نیز بازطراحی شده تا افراد بیشتری بتوانند وارد یا بازگردند به

گزارش جهانی انجمن بین‌المللی تأمین اجتماعی (ایسا) در سال ۲۰۲۴-۲۰۲۵ حکایت از تحولی دارد که دست‌کم در دو دهه اخیر بی‌سابقه است: بیش از ۶۰ کشور، با ترکیبی از نوآوری‌های قانونی، اجرایی و دیجیتال، اصلاحات گسترده‌ای را در نظام‌های تأمین اجتماعی خود اعمال کرده‌اند تا هیچ کارگری، صرف‌نظر از نوع اشتغال، وضعیت مهاجرت یا سطح درآمد، بیرون از چتر حمایتی نماند. این تحولات از آفریقا و خلیج فارس گرفته تا اروپا و شرق آسیا در جریان است و نشان می‌دهد رؤیای «تأمین اجتماعی برای همه» دیگر تنها یک شعار نیست، بلکه در حال تبدیل شدن به یک مسیر عملی و ملموس است.

در جهانی که چهره بازار کار و ترکیب جمعیتی آن با سرعتی بی‌سابقه تغییر می‌کند، تحقق حق همگانی تأمین اجتماعی هنوز با چالش‌های جدی روبروست. تفاوت سطح پوشش میان مناطق مختلف، نابرابری دسترسی، ناکافی بودن مزایا و کیفیت خدمات از شکاف‌هایی است که هنوز همه جا برجسته‌اند.

یکی از مهم‌ترین دغدغه‌ها، رسیدگی به گروهی است که کارشناسان آن‌ها را «میانی‌های گم‌شده» (missing middle) می‌نامند؛ میلیون‌ها نفری که نه مشمول کمک‌های اجتماعی می‌شوند و نه شرایط سخت بیمه‌های اجباری را برآورده می‌کنند. هم‌زمان، کارگران خوداشتغال و شاغلان اقتصاد پلتفرمی نیز نیازمند حمایت‌های ویژه‌اند و کارگران مهاجر و پناهنده که اغلب در شرایط شکننده کار می‌کنند، محور توجه سیاست‌گذاران قرار گرفته‌اند.

تجربه‌های گردآمده در گزارش جهانی ایسا نشان

بازار کار، و شبکه‌ای منقطع و چندلایه شکل گیرد که شکاف میان گروه‌های سنتی تحت پوشش و میانی‌های گم‌شده را کاهش دهد.

**آفریقا:** اصلاحات اجتماعی در کشورهای آفریقایی، جایی که بیکاری جوانان بالا و اشتغال غیررسمی گسترده است، به تدریج و پیوسته پیش می‌رود. الجزایر مزایای ویژه‌ای برای جویندگان کار اول فراهم کرده و مراکش برنامه‌هایی برای گسترش بیمه بیکاری در نظر گرفته است. در کنیا، بهره‌گیری از فناوری‌های مالی مانند «پول همراه» مسیر گسترش تدریجی این حمایت‌ها را هموار کرده است.

**قاره آمریکا:** کشورها به طور همزمان به نیازهای کارگران آسیب‌پذیر پاسخ می‌دهند و برای برقراری عدالت در نظام‌های بازنشستگی تلاش می‌کنند. کشورهای حوزه کارائیب پیش‌تاز بوده‌اند و حداقل دو کشور طرح‌های جدید بیمه بیکاری را به اجرا گذاشته‌اند. در آرژانتین و مکزیک، پوشش و فرصت‌های حمایتی برای کارگران خانگی و روستایی بهبود یافته و حمایت‌های بیشتری برای مراقبان بدون مزد ارائه شده است.

**اروپا:** حتی در کشورهای ثروتمند اروپایی، رسیدن به میانی‌های گم‌شده یکی از نگرانی‌های رو به رشد است. دولت‌ها با تکیه بر نوآوری‌های اداری و ابزارهای دیجیتال دامنه حمایت‌های بیکاری را برای کارگران آسیب‌پذیر گسترش داده‌اند. برنامه‌های

**آسیا و اقیانوسیه:** دولت‌ها با ایجاد یا تقویت طرح‌های بیمه بیکاری، توسعه پوشش بازنشستگی داوطلبانه و ارائه مزایای مالیاتی برای افرادی که خارج از حوزه اشتغال رسمی‌اند، تلاش کرده‌اند هیچ کارگری از چتر تأمین اجتماعی جانماند. نوآوری‌های اداری، از پورتال «e-shram» در هند تا خدمات سیار در اندونزی، دسترسی به حمایت‌های اجتماعی را تسهیل کرده است.

#### کارگران خوداشتغال و پلتفرمی

کارگران خوداشتغال و شاغلان اقتصاد پلتفرمی نیازمند توجه ویژه‌ای هستند. بسیاری از کشورها پوشش اجباری را در قالب طرح‌های عمومی بهترین مسیر می‌دانند، اما برنامه‌های داوطلبانه و ویژه نیز توسعه یافته است. مشوق‌های مالی، انعطاف در پرداخت حق بیمه، خدمات سیار، ابزارهای دیجیتال و سازوکارهای ساده ثبت‌نام، مانع اصلی هزینه و پیچیدگی اداری را کاهش داده‌اند.

**آفریقا:** کشورهای ساحل عاج و مراکش مسیر اجرای سریع طرح‌های اجباری را پیش گرفته‌اند، در حالی که آنگولا، کامرون و نیجریه رویکردهای داوطلبانه را دنبال می‌کنند. برخی کشورها، مانند مصر و

